

žalované zahájeno řízení vyrovnávací, v němž žalobkyně svou pohledávku přihlásila. Ve vyrovnání, jež bylo skončeno dne 4. července 1923, zavázala se žalovaná zaplatiti 25% kvotu. Žalobě o zaplacení celé kupní ceny za ono zboží proti jeho vydání procesní soud prvního stálice vyhověl, odvolací soud přiznal žalobkyni pouze 25% žalovaného penize. **Důvody:** První soudce odsoudil žalovanou firmu k zaplacení celé kupní ceny hlavně s poukazem k tomu, že by odporovalo duchu vyr. řádu a zásadě spravedlnosti, by jedna strana musela nyní plniti 100%, druhá strana však jen vyrovnanou kvotu v projednávaném případě 25%. První soudce však přehlíží, že žalující strana již plnila před potvrzením, ba i před zahájením vyrovnávacího řízení, takže dodání zboží se nestane teprve nyní. Prodávatel, který zboží ve smyslu čl. 343 obch. zák. uschovává pro kupitele, jenž s přijetím jest v prodlení, smlouvu již splnil a uschovává zboží na nebezpečí a útraty kupitele, kterému ohledně zboží přísluší právo disposiční. Jak první soudce zjistil, přihlásila žalující firma svou pohledávku ze sporného obchodu ku vyrovnávacímu řízení, v tomto řízení bylo k pohledávce též přihlíženo a proto může žalující strana dle obsahu potvrzeného vyrovnání ve smyslu §u 53 (1) vyr. ř. žádati pouze 25%.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil v podstatě věc správně po právní stránce. Názor jeho, že žalobkyně může domáhati se žalobou pouze částky připadající na kvotu určenou právoplatným soudním vyrovnáním, kdežto co do zbytku je tu nežalovatelný závazek, odpovídá § 53 čis. 1 vyr. ř. Jde tu o pohledávku, vzniklou před zahájením vyrovnacího řízení, a není důvodu, proč by toto nemělo účinku i na ni. Nezáleží na tom, že žalobkyně podle prohlášení v žalobě jest povinna vydati žalované straně zboží, jí prodané a jí nepřijaté, jež uložila pro žalovanou do úschovy u sebe. Není zákonného předpisu, podle něhož by skutečnost ta měla účinek na důsledky spojené s §em 53 čis. 1 vyr. ř. pro vymáhanou pohledávku, a je proto na věc pohlížeti tak, jakoby žalovaná strana byla zboží skutečně převzala, a dluhovala kupní cenu, přihlášenou jako pohledávku žalující strany k vyrovnávacímu řízení a v tomto uznanou. Opačný náhled nelze dovoditi ani z §u 19 vyr. ř., a to ani pro ten případ, že by byl žalobce uplatnil odpočet své pohledávky, ježto pohledávka žalované strany jako dlužníka nezáleží v peněžitém plnění. Je proto podle uvedeného zákonného předpisu započtení vyloučeno. Žalobkyně, jež spokojila se se zažalováním své pohledávky a úschovou zboží žalovanou firmou nepřijatého, nemůže míti proto výhodnějšího postavení než ostatní věřitelé žalované firmy, a týkají se proto účinky vyrovnání podle §u 53 čis. 1 vyr. ř. i jí stejně jako ostatních věřitelů.

Čís. 3806.

Nelze se **určovací** žalobou domáhati zjištění, že spolusmluvník jest povinen zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti, k jejímuž zaplacení se prý zavázal a jež byla již žalobci vyměřena.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 116/24.)

Žaloba prodatele na zjištění, že žalovaný kupitel jest povinen nésti ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty, jež byla žalobci již vyměřena, procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dovolání žalobce, uplatňujícím dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nelze upřítí opodstatnění. Dle žalobní prosby jde zde o žalobu určovací podle §u 228 c. ř. s. Žaloba určovací jest podle tohoto zákonného předpisu přípustna jen tehdy, má-li žalobce právní zájem na tom, by soudním rozhodnutím co nejdříve bylo zjištěno, že mu právo, o jehož zjištění žádá, skutečně přísluší. V tomto případě domáhá se žalobce tohoto zjištění ohledně příslušejícího mu prý práva, žádati na žalovaném, aby nesl ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty platebním rozkazem moravského zemského výběrčího úřadu v Brně ze dne 27. března 1922 mu již vyměřenou. V theorii a v praxi se uznává, že k odůvodnění právního zájmu ve smyslu §u 228 c. ř. s. stačí každá, tedy i hospodářská újma, která by žalobci bez žádaného určení mohla vzejíti. Bylo proto věcí žalobce, by tvrdil a prokázal, jaká újma mu hrozí z toho, že žalovaný žalobci vyměřenou dávku z přírůstku majetku za něho platiti nechce. V tomto směru uvádí však žalobce pouze, že má značný právní zájem na tom, aby bylo soudním rozhodnutím vysloveno, že má právo žádati na žalovaném dávku z přírůstku hodnoty, poněvadž dávka tato jest značná. O nějaké bez tohoto zjištění mu bezprostředně hrozící újmě žalobce však vůbec nemluví, patrně proto, že dle zákona o zaplacení dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti jest povinen jako prodatel dávku tuto zaplatiti sám. Z toho plyne, že žalobce mohl a měl, chtěl-li se na žalovaném za zaplacení dávky z přírůstku hodnoty hojiti, dávku tuto sám zaplatiti a žalovaného přímo na plnění žalovati. Může-li však žalováno býti přímo na plnění, jest žaloba určovací nepřípustnou a proto soud první stolice právem prosbu žalobní zamítl a soud dovolací musel rozhodnutí toto potvrditi, i když zamítnutí žaloby soudem první stolice nestalo se z tohoto důvodu formálního, nýbrž z důvodů věcných. Soud dovolací, jak ze svrchu uvedeného patrno, nesdílí v napadeném rozsudku vyslovený názor obou nižších stolic, že k odůvodnění přípustnosti žaloby určovací v tomto případě stačí, že nelze upřítí, že žalobce má právní zájem na tom, aby se co nejdříve zjistilo, kdo v tomto případě dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti skutečně má nésti a že tudíž předpoklady §u 228 c. ř. s. jsou splněny. Žalobce ovšem má právní zájem na žádaném zjištění, nemůže ho však zvláštní zjišťovací žalobou uplatňovati, když dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti mu již byla vyměřena a když ani netvrdí ani neproazuje, že a jaká právní újma bez žádaného zjištění jeho právu hrozí. Tento svůj právní zájem v tomto případě oprávněn jest žalobce chrániti jediné žalobou na plnění, nikoli však žalobou určovací.